

ÖDEMELER DENGESİ GELİŞMELERİ

2000 YILI OCAK – NİSAN DÖNEMİ

Ödemeler Dengesi Gelişmelerine ilişkin ayrıntılı tablolar, <http://www.tcmb.gov.tr> internet adresinde, “[Yayınlar/Sürekli Yayınlar/Türkiye'nin Ödemeler Dengesi İstatistikleri](#)” başlıkları altında yer almaktadır.

2000 yılı Ocak-Nisan dönemi ödemeler dengesi gelişmelerine ilişkin başlıca hususlar aşağıda sunulmaktadır:

A- CARI İŞLEMLER

Bir önceki yılın aynı dönemine göre, 2000 yılının Ocak-Nisan döneminde dış ticaret açığı % 196,5 oranında genişleyerek 5.761 milyon ABD doları olmuştur. Bu gelişmenin ardındaki başlıca neden;

- ihracat gelirlerinin % 2,5,
- bavul ticaretinin % 49,3 artmasına karşın,
- ithalat harcamalarının (CIF) % 37,2 oranında artmasıdır.

Ayrıca, 2000 yılının Ocak-Nisan döneminde, diğer mal ve hizmetler ile karşılıksız transferlerden elde edilen net gelirler de % 11,5 oranında azalarak 2.217 milyon ABD doları olmuştur.

Böylelikle, 1999 yılının Ocak-Nisan döneminde 562 milyon ABD doları fazla veren cari işlemler dengesi, 2000 yılının aynı döneminde 3.544 milyon ABD doları açık ile sonuçlanmıştır.

1-Dış Ticaret

1999 yılı Ocak-Nisan döneminde, 598 milyon ABD doları tutarında **bavul ticareti** gelirinin de ilave edilmesiyle 9.194 milyon ABD doları olarak gerçekleşen **ihracat (FOB)** gelirleri, 2000 yılının Ocak-Nisan döneminde 893 milyon ABD doları tutarındaki **bavul ticaretinin** katkısı ile 9.880 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 1999 yılının Ocak-Nisan döneminde 277 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dikkate alındığında, **ithalat (FOB)** harcamaları 11.137 milyon ABD dolarına ulaşırken, 2000 yılının Ocak-Nisan döneminde, 613 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dahil olmak üzere, **ithalat (FOB)** harcamaları 15.641 milyon ABD dolarına yükselmiştir.

Bu gelişmeler sonucunda, 1999 yılının Ocak-Nisan döneminde 1.943 milyon ABD doları olan **dış ticaret açığı**, 2000 yılının aynı döneminde % 196,5 oranında artışla 5.761 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

(Milyon ABD doları)	1999 Ocak-Nisan	2000 Ocak-Nisan	% Değişim
İhracat FOB	9.194	9.880	7,5
Bavul ticareti	598	893	49,3
İthalat FOB	-11.137	-15.641	40,4
Altın ithalatı	-277	-613	121,3
Dış Ticaret Açığı	-1.943	-5.761	196,5

2-Diğer Mal ve Hizmet Gelir ve Giderleri ile Karşılıksız Transferler

Diğer mal ve hizmet gelirleri ana başlığı altında yer alan **turizm gelirleri**, 1999 yılı Ocak-Nisan dönemine göre % 34,4 oranında artarak 1.157 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. **Faiz gelirleri** sözkonusu dönemler itibariyle % 15,1 oranında artarak 870 milyon ABD doları olmuştur. **Diğer mal ve hizmet gelirleri** ise bir önceki döneme göre % 20,3 oranında azalışla 3.280 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Öte yandan **diğer mal ve hizmet giderleri** incelendiğinde; **turizm giderlerinin** % 36,6, **faiz giderlerinin** % 4,7 oranında artmasına karşın, **diğer mal ve hizmet giderleri** % 16,6 oranında azalmış ve sonuç olarak bu kalemler sırasıyla 619, 1.726 ve 2.353 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

2000 yılının Ocak-Nisan döneminde, **karşılıksız transferler** kalemi içerisinde yer alan işçi gelirleri % 5,9 oranında azalarak, 1.463 milyon ABD dolarına düşmüştür.

B- SERMAYE HAREKETLERİ

2000 yılının Ocak-Nisan döneminde **sermaye hareketlerindeki (rezerv hariç)** gelişmeler aşağıda özetlenmiştir:

Doğrudan yatırım işlemlerinde, yurtdışında yerleşik kişilerin yurtiçinde yaptıkları net yatırım bir önceki yılın aynı dönemine göre 226 milyon ABD doları artarak 509 milyon ABD doları olarak gerçekleşirken, yurtiçinde yerleşik kişilerin yurtdışında yaptıkları net yatırım 420 milyon ABD doları artarak 540 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Sonuç itibariyle, **doğrudan yatırımlar** net 31 milyon ABD doları çıkış göstermiştir.

Portföy yatırımları kalemine ilişkin gelişmeler incelendiğinde; uluslararası sermaye piyasalarından, 1999 yılının Ocak-Nisan döneminde 1.369 milyon ABD doları tutarında, 2000 yılının aynı döneminde ise **2.787 milyon ABD doları tutarında tahvil ihracı yoluyla net borçlanma gerçekleştirildiği** görülmektedir.

Diğer taraftan, **menkul kıymet yatırımlarında** yurtiçinde yerleşiklerin yurtdışında menkul değer alım-satımlarının, 1999 yılının Ocak-Nisan döneminde 197 milyon ABD doları **net** alım, 2000 yılının aynı döneminde ise 50 milyon ABD doları **net** satımla sonuçlandığı gözlenmiştir.

Buna karşın, yurtdışında yerleşiklerin yurtiçinde net menkul değer alım-satımlarının, aynı aylarda sırasıyla 308 milyon ABD doları alım ve 114 milyon ABD doları satım gösterdiği gözlenmektedir.

Sonuç olarak, **portföy yatırımları**, 1999 yılının Ocak-Nisan döneminde 1.480 milyon ABD doları, 2000 yılının aynı döneminde ise 2.723 milyon ABD doları tutarında girişle sonuçlanmıştır.

Uzun vadeli sermaye hareketlerinde 1999 yılının Ocak-Nisan döneminde 485 milyon ABD doları net çıkış olurken, 2000 yılının aynı döneminde ise 508 milyon ABD doları net giriş gerçekleşmiştir.

Bu başlık altında yer alan kalemlerden; **Uzun vadeli döviz kredisi kullanımları** 2.575 milyon ABD dolarından 4.423 milyon ABD doları düzeyine çıkmış olup, sözkonusu artış, genel hükümetin borçlanmasındaki 342 milyon ABD dolarlık artış ile diğer sektörlerin borçlanmasındaki 1.554 milyon ABD dolarlık artıştan kaynaklanmıştır.

Anapara geri ödemeleri 2000 yılının Ocak-Nisan döneminde 3.160 milyon ABD dolarından 4.138 milyon ABD dolarına yükselmiştir.

Kredi mektuplu döviz tevdiat hesaplarında, 1999 yılı Ocak-Nisan döneminde 100 milyon ABD doları, 2000 yılının aynı döneminde ise 223 milyon ABD doları artış gözlenmiştir.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-varlıklar bölümünün, **verilen krediler** kaleminde 1999 yılı Ocak-Nisan döneminde 272 milyon ABD doları tutarında yurtdışına kredi açılırken, 2000 yılının aynı döneminde bu tutar, 25 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. **Bankaların yurtdışı muhabirleri nezdindeki döviz mevcutları** kaleminde, 1999 yılının Ocak-Nisan döneminde 756 milyon ABD doları azalış gözlenirken, 2000 yılının aynı döneminde 693 milyon ABD doları azalış gözlenmiştir.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-yükümlülükler toplam olarak incelendiğinde, 1999 yılının Ocak-Nisan döneminde 485 milyon ABD doları artış olurken, 2000 yılının aynı döneminde 1.515 milyon ABD doları artış gözlenmiştir. Bunun içerisinde, **Bankalarca sağlanan krediler** kalemi 1999 yılının Ocak-Nisan döneminde net 1.019 milyon ABD doları kullanım gösterirken, 2000 yılının aynı döneminde kullanım miktarı 481 milyon ABD doları olmuştur.

Diğer sektörlere ait **Ticari krediler** kaleminde 1999 yılı Ocak-Nisan döneminde net 52 milyon ABD doları kullanım, 2000 yılının aynı döneminde ise 576 milyon ABD doları kullanım gerçekleşirken; **Nakit döviz kredilerinde** 1999 ve 2000 yılının Ocak-Nisan döneminde sırasıyla net 39 milyon ABD doları ve 266 milyon ABD doları geri ödeme yapılmıştır. Sonuç olarak, **kısa vadeli yükümlülükler** kapsamında yer alan **sağlanan krediler** kalemi, sırasıyla 1.034 milyon ABD doları ve 801 milyon ABD doları kullanım göstermiştir.

Mevduat hesapları, 1999 yılının Ocak-Nisan döneminde 549 milyon ABD doları azalış gösterirken; 2000 yılının aynı döneminde, özellikle, yurtdışında yerleşik bankaların bankalar nezdindeki hesaplarının artışına bağlı olarak 714 milyon ABD doları tutarında artış göstermiştir.

C- REZERV HAREKETLERİ

Resmi rezervler 1999 yılının ilk dört ayında 3.448 milyon ABD doları artarken, 2000 yılının aynı döneminde 427 milyon ABD doları artmıştır.